

मानव विकास कार्यक्रमांतर्गत १३ जिल्ह्यातील
निवडक २७ तालुक्यांत कौशल्य विकास व रोजगार
निर्मितीविषयक योजना राबविण्यासाठी Action
Room on Poverty या कक्षाची स्थापना करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन,
नियोजन विभाग,
शासन निर्णय, क्र. माविका- २०१७/ प्र.क्र. २९/ का. १४१८,
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक, मंत्रालय,
मुंबई. -४०० ०३२.
दिनांक : २२ जानेवारी, २०१८

वाचा:

- १) नियोजन विभाग, शासन निर्णय क्रमांक- माविमि-२०१०/प्र.क्र.८१/का.१४१८, दि. १९/०७/२०११
- २) नियोजन विभाग, शासन निर्णय क्रमांक -माविका-२०१३/प्र.क्र.०४/का.१४१८, दि. २४/०७/२०१३

प्रस्तावना:

मानव विकास कार्यक्रम ठाणे, पालघर, रायगड, सिंधुदुर्ग, नाशिक, धुळे, नंदूरबार, जळगाव, जालना, परभणी, हिंगोली, नांदेड, बीड, बुलढाणा, अकोला, वाशिम, अमरावती, यवतमाळ, नागपूर, भंडारा, गोंदिया, चंद्रपूर व गडचिरोली या २३ जिल्ह्यातील १२५ तालुक्यांमध्ये राबविण्यात येत आहे.

२. मानव विकास कार्यक्रमांतर्गत शासन निर्णय क्रमांक माविमि-२०१०/प्र.क्र.८१/का.१४१८, दि.१९ जुलै, २०११ अन्वये शिक्षण, आरोग्य व बालकल्याण व उत्पन्नवाढीच्या योजना राबविण्यात येत आहेत. तसेच शासन निर्णय क्र.माविका-२०१३/प्र.क्र.०४/का.१४१८, दि.२४ जुलै, २०१३ अन्वये “रेशीम कोश विकसित करण्याकरीता कीटक संगोपनगृह बांधणे” व “स्वयंसहायता बचत गटाच्या माध्यमातून परसबाग / किचनगार्डन योजना राबविणे”, या दोन योजना रद्द करण्यात आल्या आहेत.

३. मा. मंत्री (वित्त व नियोजन) यांनी सन २०१७-१८च्या अर्थसंकल्पीय भाषणात केलेल्या घोषणेच्या अनुषंगाने कौशल्य विकास करून रोजगार निर्मिती होईल, अशा विशेष योजना राबविण्यासाठी मानव विकास कार्यक्रमांतर्गत समाविष्ट असलेल्या २३ जिल्ह्यातील एकूण १२५ तालुक्यांपैकी १३ जिल्ह्यातील २७ तालुके निवडून तालुकास्तरावर अशा कौशल्य विकासाच्या व रोजगार निर्मितीच्या विशेष योजना राबविणे तसेच सदर तालुक्यांमध्ये कौशल्य विकास करून रोजगार निर्मिती होण्याकरीता विविध संस्था व यंत्रणामध्ये समन्वय व संनियंत्रण व्हावे, या उद्दीष्टासाठी नियोजन विभागाच्या अखत्यारित राज्यस्तरावर एक “नियंत्रण कक्ष” स्थापन करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:

मानव विकास कार्यक्रमांतर्गत २३ जिल्ह्यांतील एकूण १२५ तालुक्यांपैकी १३ जिल्ह्यांतील निवडक २७ तालुके निश्चित करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. या २७ निवडक तालुक्यांची यादी ‘परिशिष्ट अ’ मध्ये दर्शविण्यात आलेली आहे.

२. “संयुक्त राष्ट्र” (United Nations) व राज्य शासनाच्या -नियोजन विभाग (State Governments Planning Department) यांच्यामध्ये झालेल्या सामंजस्य करारानुसार (MOU) नवीन प्रशासकीय भवन, १८ वा मजला, मुंबई येथे Action Room on Poverty या नियंत्रण कक्षाची स्थापना करण्यास शासनाची मान्यता देण्यात येत आहे. सदर नियंत्रण कक्षाने प्रामुख्याने लक्ष केंद्रीत करावयाची क्षेत्रे ‘परिशिष्ट ब’ मध्ये नमूद करण्यात आली आहेत. प्रस्तुत कक्षाची मनुष्यबळ संरचना ‘परिशिष्ट क’ प्रमाणे राहिल. नियंत्रण कक्षाची कामाची व्याप्ती व करावयाची कार्ये ही संयुक्त राष्ट्र (United Nations) व राज्य शासनाच्या -नियोजन विभाग (State Governments Planning Department) यांच्यामध्ये झालेल्या सामंजस्य करारानुसार (MOU) राहतील. यामध्ये “संयुक्त राष्ट्र” (United Nations) यांच्याकडून ४ क्षेत्रातील तज्ज्ञांची (Sector Specialists) नियुक्ती करण्यात येईल. तसेच “Action Room on Poverty” या नियंत्रण कक्षाकडून राज्य स्तरावर व जिल्हा पातळीवर “संयुक्त राष्ट्र” (United Nations) यांच्याकडून निश्चित केलेल्या शाश्वत विकासाची ध्येये (Sustainable Development Goals) साध्य करण्याच्या अनुषंगाने सहाय्य करण्यात येईल.

३. “संयुक्त राष्ट्र” (United Nations) यांचा “Action Room on Poverty” करीता सहभाग दि. ३०/०९/२०१९ पर्यंत राहिल. तथापि, आवश्यकता भासल्यास सदर कालावधीमध्ये “संयुक्त राष्ट्र” (United Nations) यांच्या पूर्व सहमतीने वाढ करण्यात येईल.

४. सदर नियंत्रण कक्षासाठी होणारा खर्च हा “मागणी क्रमांक ओ-१, २०५३, जिल्हा प्रशासन, ०९३ जिल्हा आस्थापना, पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना, ०४ आयुक्त, औरंगाबाद (०४) (०१) मानव विकास निर्देशांक वृद्धी करणे (२०५३-२३१)” या लेखाशीर्षाखालील मंजूर अनुदानातून भागविण्यात यावा.

५. सदरचा शासन निर्णय www.maharashtra.gov.in या संकेत स्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०१८०१२२१५०६४७६४१६ असा आहे. तसेच हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षंकित करून निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(वि.फ. वसावे)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव,
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव.
३. मा. मंत्री (नियोजन) यांचे खाजगी सचिव.
४. मा. मंत्री/ मा. राज्यमंत्री (सर्व)
५. मा. अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, विधानभवन, मुंबई.
६. मा. सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, विधानभवन, मुंबई.

७. मा. विरोधी पक्षनेता (विधानसभा/विधानपरिषद), महाराष्ट्र राज्य यांचे खाजगी सचिव.
८. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई
९. सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, सर्व मंत्रालयीन विभाग
१०. विभागीय आयुक्त (सर्व)
११. आयुक्त, मानव विकास आयुक्तालय, औरंगाबाद
१२. जिल्हाधिकारी (सर्व)
१३. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, (सर्व)
१४. उप आयुक्त (नियोजन), विभागीय आयुक्त कार्यालय, (सर्व)
१५. महालेखापाल, महाराष्ट्र १ व २ (लेखा व अनुज्ञेयता/ लेखापरिक्षा), मुंबई व नागपूर.
१६. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य ग्रामीण जीवनोन्नती अभियान, सिडको भवन, पाचवा मजला, सीबीडी बेलापूर, नवी मुंबई, -४००६१४.
१७. युनाईटेड नेशन रेसिडेंट कॉर्डिनेटर, ५५ लोदी इस्टेट. नवी दिल्ली-११०००३
१८. क्षेत्रीय कार्यालय प्रमुख (CFO), युनिसेफ, महाकाली गुंफा रोड, हनुमान नगर, अंधेरी पूर्व, मुंबई- ४०००५३
१९. महाराष्ट्र ग्राम सामाजिक परिवर्तन प्रतिष्ठान, ग्राम विकास भवन, सेक्टर २१ खारघर, नवी मुंबई- ४१०२१०
२०. केन्द्रीय खाद्य प्रौद्योगिकी अनुसंधान संस्थान(CFTRI), चेलूवंबा मेंशन, रेल्वे संग्रहालयासमोर, मैसूर, कर्नाटक-५७००२०
२१. टाटा ट्रस्ट, २६ वा मजला, सेंटर वन, वर्ल्ड ट्रेड सेंटर, कफ परेड, मुंबई- ४००००५
२२. जिल्हा कोषागार अधिकारी, (सर्व)
२३. सर्व सहसचिव / उपसचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई. ३२.
२४. निवड नस्ती, का. १४१८.

नियोजन विभाग, शासन निर्णय, क्र. माविका- २०१७/ प्र.क्र. २९/ का. १४१८, दि. २२ जानेवारी, २०१८ सोबतचे सहपत्र

परिशिष्ट-अ

निवडक २७ तालुक्यांची यादी

अ.क्र.	विभाग	जिल्ह्यांचे नाव	तालुक्यांची संख्या	तालुक्याचे नाव
१	नाशिक (४)	नंदूरबार	२	अक्कलकुवा
				अक्राणी
		जळगांव	२	जामनेर
				मुक्ताईनगर
२	औरंगाबाद (४)	जालना	२	परतूर
				भोकरदन
		हिंगोली	२	हिंगोली
				औंढा नागनाथ
३	अमरावती (६)	बुलढाणा	१	जळगाव(जामोद)
		अकोला	१	पातूर
		अमरावती	२	चिखलदरा
				धारणी
		यवतमाळ	२	उमरखेड
				कळंब
४	नागपूर (१३)	नागपूर	२	काटोल
				रामटेक
		भंडारा	२	तुमसर
				लाखनी
		गोंदिया	२	सालेकसा
				देवरी
		चंद्रपूर	५	जिवती
				पोंभूर्णा
				गोंडपिंपरी
				मूल
				नागभीड
		गडचिरोली	२	चामोर्शी
				आरमोरी
	एकूण	१३ जिल्हे	२७	

नियोजन विभाग शासन निर्णय, क्र. माविका- २०१७/ प्र.क्र. २९/ का. १४१८, दि. २२ जानेवारी, २०१८ सोबतचे सहपत्र

परिशिष्ट-ब

Action Room on Poverty

लक्ष केंद्रीत करावयाची क्षेत्रे

- i) कृषी व कृषी आधारित प्रक्रीया उद्योग
- ii) फलोत्पादन
- iii) दुग्ध व दुग्धजन्य पदार्थ प्रक्रीया उद्योग
- iv) कुक्कुटपालन मांस- आणि अंडी
- v) मत्स्योद्योग -संगोपन आणि पॅकेज प्रक्रीया
- vi) शेळी पालन -मांस प्रक्रीया
- vii) बांबूच्या वस्तु आणि हस्तकला
- viii) लाकूड नसलेले वनौपज -प्रक्रीया व पॅकेजिंग
- ix) अस्तित्वात असलेल्या शेतकरी उत्पादक कंपन्या व त्यांचा विकास
- x) पर्यटन आणि इको टुरिझम-उपक्रम
- xi) वन संवर्धन आणि इतर वन आधारित प्रकल्प
- xii) क्षेत्र सर्वेक्षणानुसार निश्चित होणारे इतर क्षेत्र

परिशिष्ट -क

Action Room on Poverty

मनुष्यबळ संरचना

- १) “संयुक्त राष्ट्र”) United Nations) यांच्याकडून खालील ४ क्षेत्रातील तज्ञांची (Sector Specialists) नियुक्ती करण्यात येईल.
  - i) कृषी व्यवसाय तज्ञ
  - ii) माहिती विश्लेषक आणि शाश्वत विकासाची ध्येय संनियंत्रण तज्ञ
  - iii) सामाजिक क्षेत्रातील विशेषज्ञ
  - iv) मूल्य साखळी आणि विपणन तज्ञ
- २) मुख्यमंत्री फेलोशिप कार्यक्रमांतर्गत खालील अर्हता प्राप्त ३ फेलोंची नियुक्ती नियोजन विभागातर्फे करण्यात येईल.
  - i) विपणन या विषयात व्यवसाय प्रशासनातील पदव्युत्तर पदवी) MBA)
  - ii) विपणन विश्लेषक तज्ञ
  - iii) माहिती विश्लेषणासाठी माहिती व तंत्रज्ञान मधील तज्ञ.